

Asiakirjan nimi: Lausuntopyyntö: Audionomikoulutuksen kehittäminen -työryhmän
raportti
Asiakirjan päivämäärä: 07.01.2014
Diaarinumero: OKM/37/040/2013
Asiakirjan tunnus / Docid: 226840
Asiakirjan allekirjoittajat: Ylitarkastaja, Johanna Moisio, Esittelijä, 8.1.2014 15:37:29, C=FI
Ylijohtaja, Tapio Kosunen, Päättäjä, 8.1.2014 16:57:15, C=FI
Tarkistesumma: DKk5P3nYc9cU vcTVdqHEPwVwgY=

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti opetus- ja kulttuuriministeriön tietojärjestelmässä. Lisätietoja opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamosta (kirjaamo@minedu.fi, puh. 0295 3 30004).

31.1.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo

kirjaamo@minedu.fi

Lausuntopyyntönnä 7.1.2014 (OKM/37/040/2013)

AUDIONOMIKOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN -TYÖRYHMÄN RAPORTTI

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 07.01.2014 pyytänyt Työterveyslaitokselta lausuntoa Audionomikoulutuksen kehittäminen - työryhmän raportista ja työryhmän esityksistä.

Audionomikoulutuksella ja siihen pohjautuvalla audiologisella diagnostiikalla ja kuntoutuksella on useita liittymäkohtia työelämään ja siten myös Työterveyslaitoksen näkökulmaan.

Yhteiskunta on yhä enemmän kommunikaatio- ja kognitioyhteiskunta, ja työelämä on yhä viestintäpainotteisempaa. Suhteessa fyysiseen suorituskkyyn on informaatiota välittävien näkö- ja kuuloaistin painoarvo jo aiemmasta korostunut ja tulee yhä vahvistumaan. Kuulontutkimusten tulee olla luotettavan tasoisina koko väestön ulottuvilla.

Audionomikoulutuksesta ja työelämänäkökulmasta

Jo kouluikäisellä on jatko-opiskelua tai työelämään siirtymistä harkitessaan oltava tieto oman kuulonsa normaalisuudesta tai mahdollisista poikkeavuuksista ja niiden merkityksestä ammatin valinnassa. Usealle ammatille on asetettu kuulokykyä koskevia terveysvaatimuksia sekä ammattiin hakeuduttaessa että ammatissa toimimisen edellytyksenä. Kuulon huononeminen voi aiheuttaa työkyvyttömyyden myös sellaisessa ammatissa toimivalle, jolle ammatille sinänsä ei ole säädetty kuulon vähimmäisvaatimuksia. Melutyössä ehkäistään haitallisen kuulonaleneman kehittyminen säännöllisellä kuulon seulonnalla ja reagoimalla alkaviin muutoksiin estäen kuulonaleneman vaikeutuminen. Väestön ikäkehitys ja samanaikainen tavoite pidentää työuria johtavat yhä useammin ikäkuulomuu-
tosten ilmenemiseen jo työelämässä oltaessa vaikka työ ei olekaan melutyötä. Melutyöpaikkojen yhä vähentyessä ja meluntorjunnan ja kuulonsuojauksen yhä tehostuessa tulevat työperäiset meluvammat yhä vähenemään, mutta samanaikaisesti kasvaa ikääntyvän työvoiman kuulontutkimusten tarve. Kuten melutyössä myös ikääntyvillä on tärkeää, että kuulon heikkeneminen havaitaan varhain ja siihen reagoidaan nopeasti. Kuulonaleneman toteamisen viivästyminen johtaa työikäisellä herkästi jatkuvan oppimisen vaikeutumiseen, vaativien kommunikaatiotilanteiden jännittämiseen, työuralla etenemisen pysähtymiseen, ja jopa uupumiseen ja ennen aikaiseen eläköitymiseen. Mikäli työntekijän kuulo vaurioituu työtapaturmassa tai työmeluperäisenä ammattitautina, perustuu haitan määrittely audiometria tutkimukseen.

Ammattiin hakeutuvalla tai ammatissa jo toimivalle saattaa osaava kuulonkuntoutus tarjota oleellisen työhön soveltuvuutta ja työkyisyyttä tukevan ja ylläpitävän avun. On odotettavissa, että kuulokojeita käyttävien työntekijöiden määrä kasvaa maassamme tulevana vuosikymmeninä suuresti. Kuntoutuksen avulla yhä useampi myös kommunikaa-

tiotarpeiltaan vaativassa asiantuntijatyössä ja vastaavassa toimiva henkilö kykenee jatkamaan ammatissaan vielä ikähuonokuuloisuuden kehittyessäkin. Kuten audiologisen perusdiagnostiikan, myös kuulonkuntoutuksen tulee olla ammattitaitoista, teknisen kehityksen osalta ajanmukaista, ja kaikkien tarvitsevien ulottuvilla.

Koulutusrakenne-esityksestä ja sen perusteista

Työryhmän raportissa "Kuulonhuollon keskiössä - Audionomikoulutuksen kehittäminen" esitetään audionomikoulutuksen vakiinnuttamista alueellisesti koko maata palvelevana ammattikorkeakoulujen säännöllisesti toteuttamana koulutuksena. Opinnot johtaisivat toisen asteen koulutuksen pohjalta sairaanhoitajatutkintoon (AMK) (210 op) ja siitä edelleen 90 opintopisteen laajuisella erikoistumiskoulutuksella audionomin pätevyyteen. Audionomilla olisi edelleen mahdollisuus jatkaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon (YAMK). Esityksen mukaan audiologiaan painottumista voitaisiin lisätä jo sairaanhoitaja-opintojen loppuvaiheessa 180 opintopisteen jälkeen. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon sisältö voidaan audionomeille rakentaa audiologista osaamista painottavaksi.

Raportissa todetaan audionomikoulutuksen jatkamisen ehdoton tarve, koulutuksen kehittämistarpeet, ja ehdotetaan ratkaisua, joka korjannee pahimpia ongelmia ja puutteita ja jättää mahdollisuudet myöhemmälle edelleen kehittämiselle. Audionomin työnkuvaus on perusteellinen ja havainnollistaa, kuinka moninaisia valmiuksia sinänsä suppealla työtehtävälueella, kuulon ja tasapainon tutkimus ja kuulon kuntoutus, toimivalla henkilöllä on eri tehtävissä oltava.

Koulutustarpeen ennakointi pidemmälle tulevaisuuteen on vaikeaa. Tietotekninen kehitys tuonee yleiseen käyttöön kohtuullisen toimivia automaattisia oman kuulon tutkimisen "itsehoito"-sovelluksia. Ne saattavat vähentää työikäisten perusseulontatarvetta mutta lisätä tarkemman jatkodiagnostisen osaamisen tarvetta. Nykyäänkin moni audiologisesti kouluttamaton tekee kuulon perusseulontaa. Työterveyshuoltoa toteuttavien yksiköitten keskittyessä tai ketjuuntuessa ja siten kasvaessa tehdään seulontatavoitteella yhä useammin äänesaudiometrioita. Tällainen korkeampaan osaamiseen perustuva kehityskulku tarkentaa kuulodiagnostiikkaa, mutta samalla vähän kasvattaa resurssitarvetta.

Kuuloapuvälineiden kirjo laajentune, mutta apuvälineet muuttunevat käyttäjälähtöisemmiksi. Apuvälineosaamisen tarve kasvaa ainakin käyttäjämäärän ja yksilöllisten erityisratkaisujen määrän kasvun myötä. Audionomikoulutuksen ei tarvinne pyrkiä antamaan valmiuksia sellaiseen erityistason apuvälinekuntoutukseen, johon pätevytyminen voi tapahtua vain työssä ajankohtaiseen tekniikkaan ja sen soveltamiseen täydennyskoulutuksen tuella perehtyen. Hankittujen apuvälineitten, etenkin kuulokojeitten, käyttämättä jättäminen on oleellinen kuulon kuntoutuksen epäkohta, joka ei lieivity lisäämällä teknisyyttä vaan sosiaalipsykologista inhimillistä osaamista.

Koulutussisällön merkityksestä eri tasoisten audionomipalvelujen saatavuudelle

Työterveyslaitos näkee työryhmäraportissa esitetyt audionomien koulutuksen linjaukset ja kehittämissuunnitelmat oikean suuntaisina. Erityisesti työelämän tarpeita ajatellen on toivottavaa, että koulutus antaa valmiuksia tehdä myös muita kuin audiologian alan tehtäviä. Tällöin audionomiksi koulutettavien määrä voi olla suurempi kuin vain kapeaan työkenttään valmistavalla koulutuksella voisi olla, ja soveltuvien työpaikkojen kirjo olisi

laajempi ja alueellisesti kattavampi. Koulutettu audionomi voi osallistua melutyöntekijöiden ja ikääntyvien työntekijöiden kuulon seulontaan ja kehittää niitä. Jos seulonnan suorittajana on vain työpaikkakoulutettu työterveyshoitaja tai vastaava, olisi hänellä hyvä olla laatua varmistava ja kouluttava konsultaatiosuhde ammattikoulutettuun audionomiin. Työelämässä jatkaminen asettaa usein kuulokojekuntoutukselle tavallista suuremmat vaatimukset, joten on tärkeää, että audionomien perus- ja erikoistumiskoulutus sekä erilaiset täydennyskoulutukset antavat hyvät valmiudet vaatimaan apuvälinekuntoutukseen näitä palveluja tarjoavissa yksiköissä.

Jorma Mäkitalo
osaamiskeskuksen johtaja

Terveys ja työkyky -osaamiskeskus

Risto Voutilainen
korva-, nenä- ja kurkkutautien
erikoislääkäri, audiologi
Työlääketiedetiimi